

הישיבה נתחדשה בשעה 11.45

ש. כפריה:
מסתבר כי מחצית מכלל בתי-הספר במושב
העולים הם בתי-ספר ממלכתיים דתיים.
בעיית הסורים בבתי-ספר אלה היא חמורה, והייתי מבקשת משר שריד
לספור לנו פרטים גם על כך.

מר שריד:
יש לי הרושם כי במידה ורמת הסורים
המלמדים במושבי העולים היא נמוכה,
הרי היא עוד יותר נמוכה בבתי-הספר הדתיים, כיוון שהמסור בסורים
דתיים היה גדול. כאן אין המדובר במורה דתי בעיר, שקיבל הכשרה
פדגוגית, כיוון שבין עולי עירק או תימן חיפשו באיש את דתיותו
ולאו דווקא את הכשרתו. ברור כי יש יוצאים מן הכלל, אבל בדרך-
כלל הרמה של בתי-הספר הדתיים אינה מסביב-רצון יותר מאשר בשאר
בתי-הספר.

היו"ר ש. פרטיץ:
אחמול הגיעה אלי תלונה ואף בקשה,
להעמיד על סדר-היום של הוועדה את
ענין הפגיעה החמורה והרצון להרוס את החינוך הממלכתי-דתי
על-ידי מסוד החינוך. אמרתי כי לפני קבלת עובדות - איני מוכנה
לעשות זאת. הם אמרו כי יגישו לי את העובדות.

מר שריד:
הביקור הסדיר של התלמידים במושבי
העולים - לכבר אמרתי זאת בישיבה הקודמת -
אינו מסביב רצון. רק לפני ימים מן קיבלתי מכתב ממנהל בית-
הספר במסילת ציון, בו הוא מציין שכמעט ואין תלמידים בבית-הספר.
ילדי המקום עומדים בצדי הדרכים ומוכרים פרחים. המנהל מבקש
במכתבו, כי נבקוט באמצעים, וכן כי לא נודיע בכפר על מכתבו היות
והדבר עלול לקוטם בגדו את ההורים והתלמידים. ההורים מתנים את
משלוח הילדים לבית-הספר בסתן עבודה ופרנסה. יש מקומות - והדבר
קרה במסילת-ציון - בהם אייטו על התמיטבים כי לא יתנו להם
עבודה, או לא ישלחו את ילדיהם לבית-הספר. אבל כאשר אין מה להציע -
אין כמה לאיים. אפשר לתבוע למשפט, בהתאם לחוק חינוך חובה, אבל
אין בטחון שזה יעזור, אבל נוסה גם זאת. כבר אמרתי באחת הישיבות,
כי לו היו לנו סורים טובים, יתכן וזה היה מספיע גם על הביקור
הסדיר; דבר זה היה אולי יוצר קטנפליקט בין ההורים והתלמידים,
אם כי המטעם בקרב עדות אלה היא מוחלטת.

היו"ר ש. פרטיץ:
את הפרחים קוטפים ילדים בני 11-9;
האם הילדים הקטנים מבקרים בבית-הספר?
בעיית העסקת ילדים אלה היא חמורה מאד - האם במקומות אלה אי-אפשר
היה לצרף לבית-הספר משהו מהחינוך המקצועי או החקלאי, שהיה מבטיח
תעסוקה בפרוטות לילדים הקטנים האלה?

מר אבידור:
"הדטה" הקציבה סכום ניכר ללימוד
מלאכה בבתי-הספר הלימודיים, והחלט
להקים ארבעה מרכזיות למלאכה בפרוזדור ירושלים.

מר שריד:
בכיתות הנמוכות הביקור טוב יותר
מאשר בכיתות הגבוהות, כי הגדולים
הם כוחות עבודה שהוריהם אינם רוצים לוותר עליהם.

ועדת החינוך והתרבות
17.3.54

א.ד.

בענין המרכזיות למלמכה, הרי "הדסה" קנתה את הציוד הדרוש וניגשים לביצוע הדבר. מרכזיות מלמכה במושב עולים תטפס את ילדי בית-הספר היסודי, בתי-ספר לנערים עובדים, וטועדוני נוער. המטרה לתת לילדים חינוך טרום-סקולרי.

אשר לחינוך החקלאי, הרי דוקא במושב העולים יש סיכויים לפתח את המסקים הליסודיים, והסוכנות מוכנה לתת את כל העזרה הדרושה לכך: הכשרת קרקע, צינורות מים, גדר וכדומה. ככוונתה של הסוכנות לעשות מסיון כזה במספר מקומות, ובמידה שהיא יצליח - היא תרחיב את המפעל, וליד בתי-הספר יוקמו מסקים קטנים, פינות חי ונוי. שיפור האוצר יתפוס מקום בכבוד בתכנית זו.

אנו מעודדים הקמת בתי-ספר חזוריים, גולח בתקלים בקטיים גדולים בביצוע הדבר. פרט לקטיים המוביקטיביים יל תקציב, חוסר תחבורה וכדומה, לקיימת הבעיה של העדות הסובות והריב המתמיד ביניהן. בדרך-כלל יש לוטר, כי בבתי-הספר השגנו מיזוג גלויות שאין לראות כדוגמתו במקום אחר; אחד המישגים הגדולים של החינוך שרוגים אותו באוש הוא, כי כל הילדים מדברים בספה אחת.

היו"ר ש. פרטיץ:

רצוני לשאול בקשר לגישות שהקימונו ונאלצים להקים ביישובים השונים. עברתי ביישובים שונים וטרזחקים, בהם יושבים עולים, והנה עולי תורכיה שונתים את עולי תימן; עולי תימן איננו חפצים לשבת בד' אמות של עולי עירק. הישוב כולו הוא גיטו, הכיבוד נוכל למכה הזאת?

מר טריד:

היו בטיזנות של מיזוג שלט הוכתרו בהצלחה, והיה בדרך להפריד בין העדות.

י. סטילבסקי:

אני מסתכל ברשימת המקומות בהם מפוזרים בתי-הספר במושב עולים, ואני מבין שחומרתה של השאלה אינה שווה בכל המקומות; בדרום ובצפון היא קשה יותר, מטום שהמקומות טרוזחקים מהמרכז. לכן יש ראשית כל לקבוע, שלט כל 505 המטרות הן בוערות, גלט רק 240 - וזה סיכום המטרות של הצפון והדרום. וגם לט כל 240 הן מטרות התפוזרות על-ידי מבטיח לט מוצלחים. על-ידי הישוב זה אני יכול להגיע למספרים יותר הגיוניים.

האין אתה חושב לקחת את המורים הללו?

הענין של כפיה, צריך לדעת מרטט שיש לו גבולות מסוימים שאי-אפשר לעבור עליהם. את המדובר הוא על ישובים ליד מושבות או ערים, הענין ניתן להיפתר, כי כגן לפנינו שאלה של החבורה לטורים ולא שאלת עקירתם ממקום למקום. השאלה היא לכן של 100 - 80 מטרות של מורים ותיקים בדרום ובצפון, שאין נקט בזה. צריך להשתדל שכל מקום יפתור את שאלתו הוא, ואת הרזרבות יוכל לקבל מהעיר הגדולה.

בעיה זו קשורה גם בשאלת בתי-הספר

החזוריים. אינני רואה טבוס מפתרון זה - ואני יודע כי הוא אינו קל וקשור בהתנגדות ודעות קדומות שיש ללחום בהן. בתי-ספר המכיל כיתות בנות 17 תלמיד, אין לו אפשרות קיום בתנאים שלנו, ומוכרחים לכן ללכת לקרנת מצב של בתי-ספר חזוריים. מטרה החינוך צריך לתפוך בהקמת קביליות של כפרים עם בית-ספר מחוזי. בכפרים שאין

ועדת החינוך והתרבות
17.3.54

א.ד.

משרות להקים בית-ספר מחוזי, יש לסמן את המקומות בהם המצב רע, רע בתכלית, כי המידה ונצליח לגייס מורים; תהיה חלוקה לפי עדיפות.

בני מטכמ: העקרון צריך להיות הקמת
בתי-ספר מזוריים וגיוס מורים ומיקום מהמזור עצמו; במידה והדבר
אינו ניתן - מצטרבה הערים לפרום תרומתן.

ג. כפרית:

בעיית חינוך הילדים במושבי העולים
צריכה להקיא את ילדי הגן ואת אלה
הלוטדים בבתי-ספר ערב. עם כל הקשיים הכרוכים במתרון הבעיה,
עלינו לעשות הכל כדי לפתרה, כי בית-הספר הוא אחת הערובות להצלחת
ההתיישבות, לחינוך הנשים בטביבה. בני יודעת על מקרה - ובני טביבה
זאת כדוגמה - שמושב הקיים כבר 4 - 3 שנים ונכנס לסטדיה של מושב
עולים מבוטט, והוא דוקא בטביבה לא כל-כך רחוקה, קרוב לעכו, ושם
המורים התנגדו לכל פעולה חברתית, לא רצו במדריכי נוער והבנות
נמצאו שם כבהסגר. כל הדרכים כטרות ויש לבצל את המורים של הטביבה,
אבל רצוני להפנות את תשומת-לבכם ולשאול: מה בכל-זאת גורל הבנות?
בת שש היא כבר גדולה, אינה הולכת לבית-הספר, ובכל מקרה שהיא
חולה - היא קרוב הרמסון.

חושבני כי משרד החינוך צריך לתת
דעתו לבעיית הבנות. פה יש לגייס נשים לפעולה בקרב הנוער.
זה לא רק ענין של תקציב, יתכן שגורם תקציב היה מספיק לו
הפעולה נעשתה בשיתוף עם גורמים מסויימים. בני יודעת כי הפרטה
עוד חסורה יותר בישובים הדתיים. כאן יש לפעול בשיתוף פעולה
עם תנועות הנוער הדתיות, כי במדריכיהם אולי יהנו ממון. בני
מסנה את תשומת-לב הנשים העוסקים בבעיה לעובדות אלו, כי עברו
כבר חמש שנים, ויש מקומות בהם ניכרת נטיגה. אופה התלהבות של
גורמים שונים, של חברים ומיקים להליכה להדרכה - חלפה.

ד. טריד:

לחברת-הכנסת כפרית רצוני לומר, כי
בעיות ההתיישבות הן כל-כך רבות עד
שמשרד החינוך כלל אינו מעלה על דעתו שיוכל לפתור את כולם, וברור
שהן שלובות אחת בשניה. כאשר יש מסק מסודר, עבודה, טים ומדריך
טוב - הרוח היא אחרת בכפר וזה משפיע על החינוך. אנו טאפינים
שיש לפעול בכל הכיוונים: חינוך חברתי, חינוך למבוגרים וקטנים, אבל
קודם-כל יש לפתור את הבעיה הכלכלית, לתת להם משרות של פרטנה,
שלא יהיו רעבים.

לחבר-הכנסת סמילנסקי רצוני לומר, כי
אנו יודעים שהמצב חסור ביותר בדרום ובצפון, וכאשר מדובר על גיוס
מורים, הכוונה לגיוסם עבור הצפון והדרום, את כל ודאי שגם למחוז
המרכז יצטרכו לשלוח כוחות הדרכה. במושבי העולים ליד רמלה סלמדים
מורים טתל-טביב, אבל בשני הקטבים המצב קשה יותר, ושם מתקיים
הפטוק "שאין עבור מתטלא דוקא מחוליייתו". בדרום המצב הוא כזה,
שאין מורים ליטובים הוותיקים; בבאר-טוביה חסרים מורים וקשה
להשיגם, והוא הדין לגבי יבניאל. כאשר המדובר על התנדבות, הכוונה
שהמורה המתנדב יגור בכפר וליישאר בו גם בשבתות. הכוונה שהמורה
ישת ע במקום, ייהפך לאיש המרכזי וינסה להשפיע על ילדי בית-
הספר ועל התושבים.

בענין בתי-ספר מזוריים, הרי במידה
ונקבל סכומים מתקציב המיתוח - ובני טאפיין כי נקבל - הרי עדיפות
תינתן לבנין בתי-ספר מזוריים.

א.ד.

בבתי-הספר המסלכתיים-דתיים מלמדים אנשים דתיים, אשר לתושבי מושבי העולים יש אטון מלא בהם, ואם כי קיימת בעיה, שהתימנים עד היום אינם יודעים על קיומו של בית-ספר דתי; הם אינם מודים בזה, ודורשים את ה"טורי" שלהם. בליט ברירה, היה עלינו להסכים כי "טורים" אלה ילמדו בבתי-ספר אלה, למרות שרפתם החינוכית היא למטה מכל ביקורת.

היו"ר ש. פרסיץ: האם לא חשבתם על אפשרות של איחוד בתי-ספר של ישובים ותיקים וחדשים בבית-ספר אזורי, כדי למזג?

מר שריד: בבית-הספר של המועצה האזורית בכנרת- טוביה לומדים יחד ילדי ותיקים וחדשים - והנהיג זאת ראש המועצה האזורית. בקבוצים נעשה בשטח זה דבר חשוב. הם החלו לקבל נוער מקורסי, והמגמה לשלב את הנוער המקומי עם הנוער שלהם באותו בית-ספר. יש אמצעם הנדלי מעבר, דמות הלימודים ובה, אבל הם עושים את כל האמצעים לתת הכשרה פזורת לילדים שהם קולטים, מתוך מגמה ברורה למזג עם ילדיהם הם. אם ילדי העולים לא יתמזגו עם ילדי הקבוץ, הם ירגישו עצמם זרים, ויכרחו בהזדמנות הראשונה. בסידה שהם יתמזגו, יש על כל פנים תקווה שחלק יישאר. כל הקבוצים הקולטים נוער בגיל בית-ספר עושים מאמץ לשלבם בתוך בית-הספר הקיים; הם השליטו עם זאת, אם כי זה פוגע ברמת הלימודים בבית-הספר.

בני הילדים : אין גידי כרגע מספרים מדויקים, אולם אני יכול לומר שאין מושב עולים בלי גן ילדים; בכל מקום שיש בו 11 ילד, פתחנו גן. למקומות שמספר הילדים בהם קטן מזה נמצאו גומלים, וארגוני נשים או המועצות האזוריות פתחו את הגן. אנו משלמים 7/11 מסכורת, ואחד הגורמים האלה משלים את החסר.

בגנים המצב יותר טוב מבחינת הביקור הסדיר, וגם בעיית הגבנות תיפתר ביתר קלות מאשר זו של הסורים. בספינריה למורים וגבנות מספר הלומדים לכל אחד מהמקצועות הוא כמעט שווה, לגנים מכשיריים עובדים לשנת לימודים אחת - ואם נניח שכל הילדים בגיל 4 ייקלטו בגנים, הרי לשתי שנות לימוד; ואילו עבור בתי-הספר מכשיריים מורים ל- 8 שנות לימוד. במסך הזמן יהיו לנו בגנים גבנות מוסמכות, והבלתי מוסמכות - או שתתלמנה בעצמן או שתחלפנה במוסמכות.

בשטח של השתלמות הגבנות נעשה פעולה יפה; הן לומדות בימי החופש ורובן משתתפות בימי עיון. (היו"ר ש. פרסיץ: האם הגבנות הולכות למקומות המרוחקים?) שם בדרך-כלל עובדות גבנות בלתי מוסמכות.

ש. כפרית: שמענו כי מספר המפקחות לגני ילדים יצומצם באופן יחסי יותר מאשר לגני בתי-הספר. הדבר לא יתכן, כי בתי-הספר בכל-זאת מרוכזים והפיקוח עליהם יותר קל מאשר על גני ילדים. יש גם להתחשב בעובדה כי בהרבה גנים עדיין עובדות גבנות בלתי מוסמכות, שיש לפקח על עבודתן.

ג.ד.

התקציב לגבי הילדים, גם אם לא הוקטן -
 וגבי חובת שהוג הוקטן - הרי הוג הוקטן בגב כך, שהסכום הכולל אינו
 יותר גדול מאשר זה של שנה שעברה; הוג צריך היה לגדול באופן יחסי
 לתוספת יוקר-החיים. כעם שאנו יודעים כי לא יתכן בלי הכשרת טורים,
 כן הדבר לגבי גננות, ופה צריך להקפיד ביותר, כי אבי רוטה בגן
 הילדים תא רגטוני לחינוך הילד. אם הוג יקבל חינוך נכון בגן -
 הוג יהיה אחר בבית-הספר. אם בגן אפשר לקלוט את כל הילדים, ובגן
 ניתן לנו להשפיע ולחנך - יש לשים על כך את הדגש.

את ענין הפיקוח על הגננות מוכרחים
 לראות כבעיה חמורה, ואם הצעת התקציב טרחה על "סטטוס קוו", הרי שלא
 נתנו את הדעת על כך. אבי חובת ממסד החינוך צריך להעריך את
 הגן יותר מאשר הוג מעריכו עד כה. אין זו שאלה תקציבית גרידא,
 כי ארגוני הנשים מביטות את עזרתן, ואפשר להפעילן יותר - אבל היזמה
 צריכה לנו ממסד החינוך.

היו"ר ש. פרסיץ:

אבי חובת כי קרה משהו שאפשר לכנותו,
 כמטבר בגישה לגן, והדבר נותן את אותותיו
 בכל סמאי העבודה שלנו. מר אבידור אמר בתמול, כי עד הנה לא נחקרה
 שאלת ה"היטארות" וסיבותיה. אבי מניחה כי באופן פורמלי הוג
 צודק, כלומר: לאנשים העוסקים בבעיות החינוך לא ברור עדיין,
 שבמדינה אשר אוכלוסיתה שונתה את עורה מוך מספר שנים, והרוב בה
 הם אנשים מחוסרי כל תרבות, מאוסרי כל ארגלי חיים הן טבחינה
 רוחנית והן טבחינה של ציביליזציה פשוטה, ולהם ילדים במספר רב -
 והיחס לילדים אלה הוג זר ומוזר, והללו נכבטים לכיתות בית-הספר
 בלי הכשרה בגן - שכל זה משפיע על הרמה החינוכית של הכיתה, על
 העבודה הסדירה של הכיתה. כלום צריך לחקור זאת? כלום הדברים
 אינם ברורים, שילד או ילדה שלמדו שנותיהם בגן, בהדרכת גננת ראויה
 לסטה, צורתם היא אחרת, לבושם אחר ויחסם אחר? ילדים אלה הם
 לפי התפתחותם הפיזית והשכלית לא תמיד שווים לילדי המוכלוסיה
 היציבה, והטוני הזה בלי ספק בולט גם בגנים, אבל לו היו
 מפקחות וגננות טובות במספר הדרוש - אפשר היה להתגבר על בעיה זו.
 האם יש טפק בדבר שחינוך טוב בגן היה משפיע על בעיית ההיטארות
 באופן חיובי והיה נותן את סיטביו? בזה אין לי ספק, גם טבלי
 מחקרים.

השאלה היא: איך נוכל להתגבר

על המצב, אם התקציב או מפילו מנהלת המדור המדור הועמדו בתנאים
 מוזרים, שאין שואלים את פיהם ואין מתייעצים איתם? מספר המפקחות
 לחלוטין אינו מספיק. יש גננות במקומות מרוחקים - וטר שריד הודה
 בכך שטע עובדות בדרך-כלל הבלתי מוסמכות, עוזרות לגננות שעברו
 חדש או חדשיים קודם מזורז - והמפקחות כלל לא יכולות להגיע אליהן.

אם אנו רואים את בעיית החינוך היסודי
 כנפש חרדה, עלינו להגיע לידי כך שחוק חינוך חובה יחול גם על
 ילדים בני 4 - וגבי יודעת שענין סכר הלימוד השפיע טפד על אי-
 ביקורת של הילדים בגן. אם אנו חפצים לדאוג לטיפוח החינוך היסודי,
 מוכרחים אנו לראות את בעיית הגן כאחת הבעיות האסורות. מוכרחים
 למצוא דרכים לפתרון הבעיות, דרכים תקציביות ואחרות. אבי אביא
 את הצעותי לפתרון הבעיה ביום ג' הקרוב.

הכשרת גננות: אבי חובת שיש ליקוי

אורגני בכך, שמדריכים טורים וגננות גם יחד. יש שורה שלמה של
 ליסודים שאפשר ללמד במשותף, אבל היעוד צריך להיות שונה, והזמן
 הניתן להכשרת גננת צריך להיות שונה. רמת הלימודים שדורשים ממורה
 צריכה להיות גבוהה מהרמה הנדרשת מהגננת - אם כי גננת שיש לה

מד.

השכלה רחבה מצליחה יותר. פה צריך למכור את הדרך. יש כמה מקצועות שמוכרחים ללמד גננת, והסורה אינו זקוק להם, כמו הנהלת מטק או הנהלת חשבונות. דברים אלה אינם ניתנים, וזה משפיע לרעה על המוסד שטנהלות הגננות. מוכרחים להכניס תיקונים אלה. מדברים על כל שניה, מבלי שיחול כל שינוי בטבע.

אשר להודעתו של מר שריד, כי בכל המקומות יש גנים, עלי לומר כי לצערי הרב המצב אינו כך. אני יודעת כי במוטבים רבים נפתחו הכיתות במיוחד רב, ויש מקומות רבים שאין בהם גן לא לבני 4 ולא לבני 5. יש מקומות בהם מספר הילדים אינו מספיק לפתיחת גן; ומשרד החינוך אינו רואה עצמו טוכן לשאת בתקציב, ולא נמצאו ארגוני נשים שיעזרו למקומות. כך נשארו מקומות רבים ללא בני ילדים, וזה צריך לבנות על תיקונם.

מר אבידור:

אשר למספר המפקחים, הרי קודם-כל המצב הוא כזה, שגם אם רצינו להוסיף על מספר המפקחים, לא היינו יכולים לעשות כן בגלל המחסור באנשים המתאימים לפיקוח. שנית, שינינו את המספר לפני חציה מספר, כיוון שתפקיד המפקחות אינו לטל את מקום מנהלת הגן; לו גם הכפילו את מספר המפקחות לא היינו יכולים להגיע לכך. מוטב היה לתת תחבורה לאלה שיטנן, וזה היה מסוגל את המצב. הצרה היא, של הצלחתי לשכנע את המפקחת המרכזית, שיש להעביר את פעולת המפקחות למטול שונה: לא מפקחת על כל גננת, כי אם מפקחת המדריכה קבוצה של בני ילדים. צריך אולי בשנים הקרובות להזניח את בני הילדים בתל-אביב ובהתיישבות הוותיקה, ולהקדיש את הזמן לבני בישובי העולים. המפקחות רגילות לבקר בבני הילדים המסודרים ולטפל בקטנות.

לא קבענו מספרות בשאלת מספר המפקחות. אם נשוכנע כי יש צורך ביותר ונמצא מתאימות - נעשה זאת.

א. רזיאל-נאור:

הבעיה המרכזית היא: האם הגן משמש במפתח את צרכי בית-הספר בזה שהוא מכין את הילד מבחינה חינוכית וחברתית לקראת בית-הספר? אם מקבלים בקודת-מוצא זו, הרי אי-אפשר להשלים עם ביטול חינוך טובה לבני הגן. אני רואה סכנה רבה באותו צעד של שכר לימוד, וחוששת שההפסד יהיה יותר גדול מאשר הרווח.

גב' פרטיץ נגעה בשאלת ההישגות והקשיים החברתיים הנובעים מחוסר הכנה בגן הילדים. אני יכולה לומר מנסיוני, שיש הבדל עצום ורב, המתגלה בבית-הספר, בין ילדים שעברו הכשרה בגן לבין אלה שלא קיבלו זאת.

יש דברים קטנים שגורם אפסר להטדיר. נזדמן לי לטפל בפתיחת בני ילדים בטוח המועצה האזורית אלונה. שם יש שלושה גנים. הגננות נשלחו למקום, ואלה ציוד לגן אין. פניתי למפקחת הרגשית וביקשתי ציוד, והיא השיבה שאפשר לקבלו. חליפת המכתבים בינינו נמשכה, ועובדה היא כי עד הצום הציוד טרם נתקבל, מפני שלמשרד החינוך אין פקיד - וזו היתה התשובה - שירטום וישלח את הציוד. בטנה שעברה, כאשר היה סדור מיוחד לבנים, לא היה קורה כדבר הזה. זוהי לדעתי אילוטרציה מספקת למצב הגנים.

מר שריד:

אני חוזר על הודעתי: אני חושב שאין ישוב עוליים בלי גן, ואם יש כזה - מבקש להודיעני. המפקח המחוזי פותח גן ילדים בכל מקום שיש בו 11 ילד (היו"ר ט. פרטיץ): בתנאי שתימצא גננת המוכנה ללכת לאותו מקום.

נד.

חושבני כי אין צורך להתווכח עם
בא-כח משרד החינוך על הצורך בגני ילדים; זהו ויכוח מיותר, כי אין
מטרת החינוך החשוב את הגן לאחד המוסדות החשובים והטובים. אבל
קיימת מציאות, ויש להתחשב בה. הממשלה החליטה על ביטול חובת
הלימוד בגן, והיה על כך מאבק עם משרד החינוך. הכנסת החליטה נגד
ביטול זה, מולח היא לא דאגה לתקציב. נעשו מאמצים מצד כל הגורמים
על-מנת להבטיח את הגן. ועדת שרים ישבה על מדוכה זו, וגזר העלה שר
האוצר את שאלת ה- 750,000 ל"י מהטובנות, ונפתחו הגנים.

מה יהיה הטובה המצב מבחינה תקציבית,
איני יודע, מולם מהצעת התקציב שהוגשה לכנסת מסתבר שהשנה שטר
הלימוד יהיה יותר גבוה מאשר משתקד. אם יוחלט על 10 שנות לימוד
חובה - הדבר צריך למצוא ביטוי ממשי בתקציב.

אפשר לשפר את המצב, מולם כולנו
יודעים שאין לנו להתאונן על רשת הגנים הקיימת בארץ; כל מדינה
אחרת היתה מתפארת בכך.

בענין הזמנת ציוד יש לפנות למפקח הממוני.
לי נמסר שאין טף גן אחד לא מרוהט. אני מוכן לבדוק את טענתה של
חברת-הכנסת רזיאל-גאור.

הדיון על שירות השידור.

א. רזיאל-גאור:
שמענו כי יהיו קיצוצים בתקן ובתקציב
שירות השידור, רצוני לשמוע כיצד
ובאיזו מידה עלולים קיצוצים אלה לפגוע בענפים חשובים של שירות
זה?

י. סמילנסקי:
הייתי רוצה לשמוע פרטים על פעולות
הרדיו בקשר להנחלת התרבות לאותם
חלקי האוכלוסיה הזקוקים לכך במיוחד.

מה המטרה הראשונית ששירות השידור
רוצה לפתור בעבודתו, האם התפקיד הוא בעיקר בידור, או חינוך?
אם התפקיד הוא חינוכי - במה זה מתבטא למעשה במכשיר העצום ורב
היכולת שיכול להגיע לכל מקום; וגלי האתר מגיעים לכל מקום. האם
שירות השידור התעניין לדעת, אם קולו מגיע לכל ישובי העולים,
ותושביהם נהנים מתכניותיו? זוהי גם שאלה כללית: כמה תוחח גדול
זה יורה לטובת המערה של קליטת עולים? כיצד זה מסתקף במכניותיו
היום-יומיות?

האם יש הכרח להפסיק את הקונצרט השבועי
של תזמורת "קול ישראל"? באיזו יס כה מעט אפשרויות של שמחה
תרבותית - האם יש לוותר גם על זה?

מה הקשר בין הרדיו ובתי הספר, ובאיזו
מידה הוא מסרת את בתי-הספר, ומה הן התכניות? ושוב, מולי דבר
כזה יכול לעזור לאותם המקומות הרחוקים בהם בתי-הספר הם דלים.
מה המחשבה של פיתוח הרדיו כמכשיר עזר בכתיבת בתי-הספר ובקרב
הנוער?

א.ד.

ב. צבר:
רצוני להצביע על הצד השני של שאלתו של חבר-הכנסת סמילנסקי: מה עושה שירות הסיידור למען עמות היכרות עם העולים החדשים; מה הוא מביא מהם לתושבי הוותיקים כדי שיכירו את אחיהם ואת הרוי חייהם?

ג. כפרית:
שמענו טען נסקירה על פעולות מחלקת התרבות טרוניה ומשלה לבסל או להפחית בטעות הסיידור הנחתנות עדיין בלע"ז, רצוני לדעת כמה הן השעות ומה תכנן?

ד. חמיבלסטי:
מה האצדקה לקיים פינה בפרדת לעולי תימן, ולא לעולי מוצות אחרות?

ה. פרלמן:
התקציב החדש מראה כי עבור פעולות נקבל פחות מאשר אשתקד, ונצטרך לכן לקצץ בשני דברים עיקריים: א) בקונצרטים הפומביים של יום ג' ; ב) ובביטול תכנית ב'.

אשר לקונצרטים של יום ג', הרי במסין לטרד מותן מהאולפן, עם תזמורת יותר קטנה, כלי המנגנים הנוספים עד כה לקחנו 10 מנגנים נוספים עבור הקונצרטים הפומביים. האוצר עמד על כך כי נקצץ בזאת, כיוון שמקונצרטים אלה נהנים רק תושבי הבירה ולא הקהל הרחב, בינתיים נתקבלו כל מיני פניות, ולפני מספר ימים הודיעו לי בעל-פה, שיכול להיות ונקבל את התוספת. אמטול הודיע מר ארנון בוועדת הכספים, כי האוצר לא יתן את הכסף, והוא מציע לקחתו מסעיף אחר. אני מקווה כי נוכל לקבל את הכסף מסעיף אחר בתקציב מטרד רשם המחשלה, והעניין יבוא על סיודרו.

ו. פרמי:
האם מכירת הכרטיסים אינה מכסה את ההוצאות?

ז. פרלמן:
כאשר החילוחי בעבודתי היה גולס הקונצרטים ביום ג' חצי ריק. כעבור זמן מה, לרגל שיפורים, נתמלא האולם, ועמטיו הוא בדרך-כלל מלא, אבל מחירי הכרטיסים הם עממיים, ורוב המקרים הם סטודנטים. אנו מושבים להעלות את מחירי הכרטיסים, אבל מפילו אם נעלה אותם ל-1 ל"י - 700 פרוטה ו- 500 פרוטה, תכטינה ההכנסות רק את דמי שכירות האולם בשביל הקונצרטים והחזרות ואת שכרם הסוליסטים, אבל לא את שכר המנגנים הנוספים והובלת הכלים.

תזמורת זו היא הכלי החשוב ביותר במדינה להציג יצירות ישראליות ושמנים ישראלים. לידיעתכם - כאשר אנו נותנים יצירה ישראלית, כיצירה מרכזית ותכנית, האולם חצי ריק. לכן אנו משתדלים לשלב בתכנית יצירות ישראליות עם יצירות פופולריות, כדי למשוך קהל, אבל ספעם לפעם עלינו לתת יצירה ישראלית גדולה מרכזית, ומפילו אם האוצר ריק.

אני מקווה שהעניין יסתדר ונוכל להמטין במתן קונצרטים פומביים בימי ג' של השבוע.

מד.

הקיצוץ הרציני השני הוא ביטול תכנית ב' חכנית זו הנהגנו לפני שנה, וזוהי תכנית רצינית בעיקר של מסל, אבל גם של מוסיקה, המסודרת כל יום בשעות 18.30 - 16.00 במסדרים של הצבא. אינני יכול לומר כי תכנית זו נקלטה בכל רחבי הארץ, קהל המאזינים שלה הוא בערך 10% - 5%. היות ויש לבטל תכנית זו, בדעתנו להעביר כמה תכניות רבות ורציניות לתכנית א' או נבטל בעיקר את התכנית המוסיקלית, את התכניות של מוסיקה בת זמננו או מוסיקה סרטי-לגטימ; את רוב התכניות החילוליות נעביר לתכנית א' בתחיל בכך ב- 1.4.54 (ע. סמילנסקי) הוא הדבר יגרום לפיטורי עובדים? מספר עובדים בשירות ההנדסי; זה מסתכם בחסכון של 30,000 - 40,000 ל"ל.

איננו יכולים להרחיב את מסגרת השידורים לעולים, את השידורים על אמנות או להגדיל את מספר האורחים לפני המיקרופון, כי אין באפשרותנו לשלם את השכר הנדרש, אנו מתקשים כמובן להשיג סופרים טובים לכתיבת תכניותינו, כי אין ביכולתנו לשלם שכר-סופרים המשתלם במקומות אחרים. שופט בית-הדין העליון הד"ר חשין היה נותן ברדיו שיחות מעניינות, אולם הוא הפסיק אותן לפני שבועיים.

צדק חבר-הכנסת סמילנסקי, הרדיו הוא כלי עצום היכול להגיע לכל מקום. לנו יש רק גל אחד שהוא בעל עצמה מספקת היכול להגיע לכל רחבי הארץ, ובגל זה אנו מסדרים את תכנית א'. כדי לספק את הדרישות ואת הטעם הטובה של האוכלוסייה שלנו היינו זקוקים לפחות ל- 6 גלים מקבילים, ולנו אין דבר כזה.

בגל העיקרי אנו מסדרים רק בשפות עברית וערבית; אין משרדים בשפות לועזיות בגל העיקרי, פרט לתכנית המסודרת א' לשבוע של "אורחים לפני המיקרופון". בגל ב', בו אנו מסדרים תכניות לעולים, יש תכניות בשפות לועזיות. בשעות 20.00 - 18.30 משרדים בשפות אידיש, צרפתית ומספרדית. עד לפני חדשיים שידרנו פעמים בשבוע בהונגרית ורוסנית, הגדלנו את מספר השעות האלו בעיקר לפי דרשתו של משרד החוץ, כי שידורים אלה אנו מסדרים בגלים קצרים והם נקלטים בחוץ-לארץ. עתה אנו מסדרים בהונגרית ורוסנית שבע פעמים בשבוע. נוסף לכך אנו מסדרים 4 פעמים בשבוע בשפות פרסית ותורכית, גם זה בעיקר בשביל חוץ-לארץ. אנו מקבלים תמיכה לכך ממשרד החוץ.

התכניות של השידורים בלועזית הן : 15 דקות של חדשות, סיכום של חדשות היום, בהדגשת החדשות המתרחשות בארץ. שיעורים בעברית פעמיים בשבוע לדוברי אידיש, צרפתית ומספרדית, וזאת אנו עושים בשיתוף משרד החינוך. נוסף לכך מסדרים שיחות על המתהווה בארץ, מלמדים סירים ופזמונים עבריים וגם קצת מוסיקה.

בהתאלה אפריל אנו עומדים להכניס בגל העיקרי שידור של מהדורת חדשות : סיכום חדשות של 34 שעות, שייכתב בעברית פשוטה וייקרא בקצב אטי - זאת אנו עומדים לעשות בשיתוף עם משרד החינוך.

חבר-הכנסת סמילנסקי שאל על מטרות השידורים. אני חייב לענות לו כי המטרה העיקרית שלנו היא חינוכית, אבל כדי לרכוש את לב המאזינים אנו חייבים לשלב את התכניות החינוכיות עם בידור. בעת שידור יומן החדשות, מביאים ופורטות סוקלמות, ומדגישים מאורעות המתרחשים בישובי עולים. קיימת תכנית "אבני דרך" המוקדשת לישובי עולים, וגם עם מכניסים בידור כדי שינשיתו יקטיבו לדברים רציניים, קיימות תכניות כמו "מערכות העבודה", "רבותי העתונות", "שולחן עגול", "דמויות שזכרתי", "מפי ראשונים", "מסוט בעולמנו" - תכניות שאפשר לומר כי הן תכניות חינוכיות. ישנן גם תכניות חינוכיות בשידורים שלנו לנוער ולילד.

ועדת החינוך והתרבות
17.3.54

מד.

ברוך כי חלק ניכר אל האוכלוסייה אינו
קולט את טיפודי "קול ישראל" בגלל חוסר מקלמי רדיו, וכאן צריכה
להעשות פעולה בשיחור עם משרד החינוך והתרבות.

ג. סמילנסקי:
אני סבור כי הפצת מוסיקה ישראלית זה
תפקיד לאומי, ועל המדינה באמצעות הרדיו
לפעול בכיוון זה.

אני רואה סכנה גדולה בכך, אם נרגיל את
הישוב שלנו לטובב את הכפתור ולהאזין לתכניות של שכנינו. בתחילה
המסרה תהיה להתזין למוסיקה, ובאחר-כך יקשיבו לחדשות - ויש בדבר
מסו סכנה. לכן חשוב מאד שיהיה עוד ערוץ אחד לסמיעת תכניות, ולכן
חשובה תכנית מקבילה. (מ. פרלמן: שמה אפשר להייע להעביר את
התכנית הישנה לשעות הערב, בין השעות 22.30 - 21).

אשר לכתיבת תכניות, הייתי מציע להסתמס
באותו חוסר הנמצא בבתי-הספר הגבוהים, לבקש מהם לכתוב תכניות וצורת
התורות.

היו מסיונות האלה שלא הוכתרו בהצלחה. מ. פרלמן:

בית ד. מ. פרסינג:
נמטיך בדיון ביום ג' הבא.

הישיבה נועלה בשעה 14.15